

Potilastietoa uhkaa vuosien tietokatkokset

11.1.2007 10:02 — Jarmo Lahti

Terveystietojärjestelmien ja vasta suunnitteilla olevan kansallisen terveydenhuollon keskustietopalvelun väliin uhkaa jäädä vuosikausia kestäviä tietokatkoksia. Tilanne on hankala sairaanhoitopiireille, toteaa Pirkanmaan sairaanhoitopiirin tietohallintojohtaja Timo Valli.

Suomessa on innovoitu terveydenhuoltoon saumattomia palveluketjuja 1990-luvun puolivälistä lähtien. Sosiaali- ja terveysministeriö tuki kehitystyötä kymmenien miljoonien eurojen rahoituksella. Tällä vuosituhatluvulla on palveluketjuista Suomen parissakymmenessä sairaanhoitopiirissä kehitetty erilaisia potilastietoa yhdistäviä aluetietojärjestelmiä.

Pari vuotta sitten ministeriössä kuitenkin huomattiin, että aluetietojärjestelmät uhkaavat jäädä keskenään yhteensopimattomiksi saarekkeiksi.

Viime keväänä aluetietojärjestelmien kehittämistuki lakkautettiin ja panokset pistettiin kansalliseen arkkitehtuuriin ja toimijaan, joksi valittiin Kela. Uusi tilanne sai myös loppuvuodesta hyväksytyin lain taakse.

Aluetietojärjestelmistä pitkälle standardeja noudattavat Uudenmaan sairaanhoitopiirin viitetietokantapohjaiset Navitas, jonka toimittaja on Elisa, sekä Varsinais-Suomen, Satakunnan ja Pirkanmaa sairaanhoitopiirien Fujitsun ja Itellan toteuttama Fiale.

Näiden lisäksi on pääosin STM-rahoituksen turvin syntynyt toisistaan poikkeavia peruspotilastietojärjestelmien aluelaajennuksia niin TietoEnatorin Efficasta kuin WM-datan Pegasoksesta sekä myös Effic-Pegasos integraatioita ja point-to-point integraatioita.

Tulehdusta Pirkanmaalla

Tuloksena syntynyt tilanne on kaikkein tulehtunein Pirkanmaan sairaanhoitopiirin alueella.

Aamulehti otsikoi viime viikolla, että "potilastiedot eivät

kulje vuosiin sähköisesti Pirkanmaalla" kun Tampere ja muutamat muut kunnat ovat irtautuneet sen Fiale- aluetietojärjestelmästä. Ne jäävät odottamaan lähivuosina tulevaa kansallista järjestelmää - josta STM vasta viime viikolla julkisti ensimmäiset WM-datan johtaman yrityskonsortion laatimat määritykset.

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin tietohallintojohtaja **Timo Vallin** mukaan viime viikolla julkistetut vaatimusmäärittelyt ovat laadukasta työtä. Myös aluetietojärjestelmät ovat esitetyssä mallissa mukana.

Aluetietojärjestelmiä ja potilastiedon saumatonta kulkua aluetasolla uhkaa kuitenkin tilanne, jossa hyvän kehityksen alkuun päässyt lapsi lentää ulos pesuveiden mukana.

Ongelmiin voivat Timo Vallin mielestä johtaa lähinnä kaupunkien ja kuntayhtymien poliittiset voima- ja valtataistelut sekä kaupunkien halu olla itse neuvotteluissa kansallisen toimijan kanssa eikä siis sairaanhoitopiirin välityksellä.

Omat haasteensa tuo käynnissä oleva kunta- ja palvelurakennemuutos.

- Tilanne on hankala sairaanhoitopiireille, joilla on lakisääteinen vastuu tietojärjestelmien yhteensovittamisesta Valli tuumii.

Hänen mukaansa määrittelyt ovat vielä kesken varsinaisen terveydenhuollon toiminnan eli perus- ja aluetietojärjestelmien liittämistä kansalliseen arkistoon.

- Määrittelyt ovat alkaneet Kelan osuudesta, mutta terveydenhuollon perusyksiköiden järjestelmiä ajatellen tilanne on vielä varsin avoin.

Tilanteesta johtuen esimerkiksi Pirkanmaan aluetietojärjestelmää pyörittävä YT Tieto ei ole saanut Vallin mukaan sen koommin TietoEnatorilta, WM-datalta kuin muiltakaan perusjärjestelmätoimittajilta tietoa siitä, mitä Efficoiden, Pegasosten ja muiden liittäminen kansalliseen järjestelmään tulisi maksamaan.

Tietosuoja vai oikeus hoitoon?

Fiale-järjestelmän toimittajapuolta edustavan Itellan terveydenhuollon palveluista vastaava **Timo Airaksinen** painottaa, että aluetietojärjestelmähankkeissa on kerätty arvokasta kokemusta organisaatorajat ylittävästä terveydenhuollon saumattomasta palvelumallista sekä käynnistetty iso prosessien ja toimintamallien ja -kulttuurin muutos.

- Potilaan suostumuksella kaikki potilaan terveydentilaan liittyvä tieto on jatkuvasti häntä hoitavien terveydenhuollon ammattilaisten käytössä.

Airaksinen näkee uusien määritysten yhtenä ongelmakohtana lait tietosuojavaatimukset.

- Potilastietojen tietosuojavaatimukset tuntuvat välillä ajavan ohi maalaisjärjen - ja ehkäpä siten myös ohi potilaan perusoikeuden eli oikeuden hyvään hoitoon.

Uusi huhtikuun alussa voimaan tuleva sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköistä käsittelyä koskeva laki ei muuta erittäin jäykkää suostumuskäytäntöä millään tavalla, Airaksinen sanoo.

- Viimeisimmät tulkinnat suostumuksia koskevasta laista ovat olleet jopa tiukempia kuin mitä nykyisissä toteutuksissa on käytetty.

- Järjestelmätoimittajat voivat joutua päätyämään kansallisen potilasarkiston tietojen hyödyntämisessä ratkaisuihin, joita vain pieni osa terveydenhuollon ammattilaisista suostuu käyttämään, ellei muutoksia lakiin saada pikaisesti aikaiseksi, Airaksinen huokaa.

Potilastiedon portaaleja:

Kansallisen potilastietojärjestelmän määritykset www.stm.fi/Resource.phx/vastt/tietoh/maarittelyt.htx

Aluetietojärjestelmähankkeita: Uusimaa auma.hus.fi

Satakunta ja Varsinais-Suomi www.vsshp.fi/fi/valpa

Pirkanmaa: www.yttieto.fi

Kymenlaakso, Etelä-Karjala ym www.medi-it.fi/kaapo/KAAPO.html

Kainuu: www.kainuu.fi/index.php?mid=4_387_427

<http://www.digitoday.fi/data/2007/01/11/potilastietoa-uhkaa-voosien-tietokatkokset/2007789/66>